

Vergaderjaar 2020–2021

35 699

EU-voorstel: Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's: Een renovatiegolf voor Europa – groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit (COM(2020)662)¹

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 9 februari 2021

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit² hebben kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie over de renovatiegolfstrategie³ en van het BNC-fiche over deze mededeling.⁴

Naar aanleiding hiervan is op 21 januari 2021 een brief gestuurd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Minister heeft op 8 februari 2021 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
De Boer

¹ Zie dossier E200029 op www.europapoort.nl

² Samenstelling:

Koffeman (PvdD), Faber-van de Klashorst (PVV), Van Strien (PVV), Gerkens (SP), Atsma (CDA) (*ondervoorzitter*), N.J.J. van Kesteren (CDA), Pijlman (D66), Schalk (SGP), Klip-Martin (VVD), Van Rooijen (50PLUS), Van Ballekom (VVD), De Blécourt-Wouterse (VVD), Crone (PvdA), Dessing (FVD), Van Gurp (GL), Huizinga-Heringa (CU), Kluit (GL), van der Linden (Fractie-Van Pareren) (*voorzitter*), Meijer (VVD), Otten (Fractie-Otten), Prins-Modderaar (CDA), Recourt (PvdA), Vendrik (GL), Van der Voort (D66), Berkhout (Fractie-Van Pareren), Raven (OSF)

³ COM(2020)662, zie ook dossier E200029 op www.europapoort.nl.

⁴ *Kamerstukken II*, 2020–2021, 22 112, IG.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT/LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Den Haag, 21 januari 2021

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie over de renovatiegolfstrategie⁵ en van het BNC-fiche over deze mededeling.⁶ De leden van de fractie van de **PVV** hebben naar aanleiding hiervan enkele vragen en opmerkingen.

Volgens de Europese Commissie is de gebouwde omgeving in Europa verantwoordelijk voor ongeveer 40 procent van het totale energiegebruik. Kunt u aangeven hoe de verdeling is in «de gebouwde omgeving» tussen woningen en utiliteitsgebouwen?

Kunt u aangeven waar het door de Europese Commissie gehanteerde percentage van 40 procent op is gebaseerd? Kan dat nader onderbouwd worden? En kan dit worden uitgesplitst in woningen en utiliteitsgebouwen?

De Europese Commissie wil het huidige Europese renovatietempo van gemiddeld 1 procent per jaar verdubbelen om in 2050 een klimaatneutrale gebouwde omgeving te realiseren. De leden van de PVV-fractie vragen u of het inzichtelijk is hoeveel gebouwen er gerenoveerd moeten worden, hoeveel er al gerenoveerd zijn en hoeveel er nog gerenoveerd moeten worden. En kunt u daarbij aangeven hoeveel gebouwen er momenteel per jaar worden gerenoveerd?

De Europese Commissie heeft het plan om CO₂-beprijzing in de gebouwde omgeving onder het Europese Emissiehandelssysteem (ETS) te laten vallen. Kunt u aangeven voor welk soort gebouwen dat zou gaan gelden? Geldt dit ook voor woningen?

Ten slotte lezen de leden van de PVV-fractie in het voorstel dat de Europese Commissie maatregelen overweegt om milieu-, sociale en governance (ESG) risico's op te nemen in de prudentiële regelgeving bij de herziening van de regels voor banken (verordening en richtlijn kapitaalvereisten) en verzekeraars (de solvabiliteit II-richtlijn, 2009/138).⁷ Is het u bekend of de Europese Commissie voornemens is om bijvoorbeeld extra voorwaarden te gaan stellen aan het verstrekken van leningen en verzekeringen in relatie tot woningen en/of andere gebouwen? De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 19 februari 2021.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
L.P. van der Linden,.

⁵ COM(2020)662, zie ook dossier E200029 op www.europapoort.nl; ter inzage gelegd bij de Directie Inhoud.

⁶ *Kamerstukken II*, 2020–2021, 22 112, IG.

⁷ . COM(2020)662 NL, blz. 14–15.

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 februari 2021

Hierbij zend ik u de antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden van de fractie van de PVV houdende de mededeling van de Europese Commissie inzake de renovatiegolfstrategie.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

Vraag 1:

Volgens de Europese Commissie is de gebouwde omgeving in Europa verantwoordelijk voor ongeveer 40 procent van het totale energieverbruik. Kunt u aangeven hoe de verdeling is in «de gebouwde omgeving» tussen woningen en utiliteitsgebouwen?

Antwoord vraag 1:

In het door de Europese Commissie genoemde aantal van 40% is er geen onderscheid gemaakt tussen het energieverbruik van woningen en utiliteitsgebouwen. De enige informatie die hierover bij benadering beschikbaar is, is afkomstig uit het Eurostat handboek voor energiedata 2020.⁸ Daaruit blijkt dat 40% van het finale energieverbruik in de EU in 2018 is toe te schrijven aan de gebouwde omgeving, waarvan 26% aan huishoudens en 14% aan diensten. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat zowel Nederland als de EU de gebouwde omgeving definieert als huishoudens en gebouwen in de dienstensector. Dit omvat niet alle utiliteitsgebouwen, omdat gebouwen in andere sectoren niet worden meegenomen in deze definitie. Voorbeelden zijn gebouwen in de landbouwsector en de industrie.

Vraag 2:

Kunt u aangeven waar het door de Europese Commissie gehanteerde percentage van 40 procent op is gebaseerd? Kan dat nader onderbouwd worden? En kan dit worden uitgesplitst in woningen en utiliteitsgebouwen?

Antwoord vraag 2:

Het gehanteerde percentage heeft betrekking op het energieverbruik ten behoeve van het gebruik en de exploitatie van gebouwen, inclusief indirecte uitstoot in de elektriciteits- en verwarmingssector.⁹ Het is niet mogelijk om een onderscheid te maken tussen het energieverbruik van woningen en utiliteitsgebouwen, zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 1.

Vraag 3:

De Europese Commissie wil het huidige Europese renovatietempo van gemiddeld 1 procent per jaar verdubbelen om in 2050 een klimaatneutrale gebouwde omgeving te realiseren. De leden van de PVV-fractie vragen u of het inzichtelijk is hoeveel gebouwen er gerenoveerd moeten worden, hoeveel er al gerenoveerd zijn en hoeveel er nog gerenoveerd moeten worden. En kunt u daarbij aangeven hoeveel gebouwen er momenteel per jaar worden gerenoveerd?

Antwoord vraag 3:

Recent is er een inschatting gemaakt van het aantal ingrijpende renovaties van gebouwen per jaar in Nederland¹⁰. Er is volgens het Bouwbesluit sprake van een ingrijpende renovatie wanneer meer dan 25% van de oppervlakte van de gebouwschil wordt vernieuwd, veranderd of vergroot en deze vernieuwing, verandering of vergroting van de integrale

⁸ Handbook Energy Data 2020 Eurostat p. 27, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/11099022/KS-HB-20-001-EN-N.pdf/bf891880-1e3e-b4ba-0061-19810ebf2c64>

⁹ Het heeft geen betrekking op de volledige levenscyclus. De opgenomen koolstof in de bouw is naar schatting goed voor ongeveer 10% van de totale jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen wereldwijd. Dit is gebaseerd op het rapport van het International Resource Panel genaamd Resource Efficiency and Climate Change 2020 en het UN Environment Emissions Gap Report 2019.

¹⁰ Dit is gedaan in de effectenmeting (2020) bij het ontwerpbesluit voor een minimale hoeveelheid hernieuwbare energie bij ingrijpende renovaties. Effectenmeting minimumeis hernieuwbare energie bij ingrijpende renovaties, Sira Consulting 2020 p. 9

gebouwschil betreft.¹¹ Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer een dak of gevel volledig wordt opengelegd en vernieuwd. In de praktijk komt het dan vaak voor dat er door minimaal 25% van het gebouw «van binnen naar buiten» kan worden gekeken. Doorgaans zijn gebouwen dan tijdelijk niet bewoonbaar of functioneel. In de praktijk is het aantal ingrijpende renovaties conform het Bouwbesluit beperkt. Uit de effectenmeting komt naar voren dat er tussen 57 en 562 gebouwen per jaar ingrijpend gerenoveerd worden in Nederland. Dat is minder dan 0,01% van het totaal aantal gebouwen in Nederland. Bij dergelijke ingrijpende renovaties wordt er vaak een afweging gemaakt tussen renovatie en sloop-nieuwbouw. In veel gevallen wordt voor sloop-nieuwbouw gekozen, omdat de levensduur van het gebouw dan naar verwachting langer is. Vanaf 1 januari jl. gelden de BENG-eisen voor sloop-nieuwbouw.

Gegevens over de overige renovaties, die dus niet ingrijpend van aard zijn maar wel maatregelen op het terrein van verduurzaming kunnen bevatten, zijn niet bekend. Dergelijke gegevens worden niet centraal bijgehouden. Het is dan ook niet mogelijk om aan te geven hoeveel gebouwen er tot nu toe gerenoveerd zijn en hoeveel gebouwen er nog dienen te worden gerenoveerd. De voortgang van de verduurzaming van de gebouwde omgeving wordt gemonitord aan de hand van de gerealiseerde energiebesparing en de broeikasemissiereductie. De Klimaat en Energieverkenning 2020 van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)¹² en de Monitor Energiebesparing Gebouwde Omgeving van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)¹³ geven inzicht hierin. Verder worden de energetische prestaties van gebouwen in Nederland bijgehouden in de energielabeldatabase.¹⁴

Vraag 4:

De Europese Commissie heeft het plan om CO₂-beprijzing in de gebouwde omgeving onder het Europese Emissiehandelssysteem (ETS) te laten vallen. Kunt u aangeven voor welk soort gebouwen dat zou gaan gelden? Geldt dit ook voor woningen?

Antwoord vraag 4:

Een emissiehandelssysteem voor de gebouwde omgeving zal zich waarschijnlijk richten op de CO₂-uitstoot van alle gebouwen, inclusief woningen. De Europese Commissie is op dit moment bezig met het uitwerken en bestuderen van de mogelijkheden voor een dergelijk systeem. Het is echter nog niet zeker of men daadwerkelijk met dit voorstel zal komen. De precieze gevolgen voor kosten en administratieve lasten voor huishoudens en bedrijven zijn namelijk nog onbekend. De Commissie zal de uitgewerkte voorstellen publiceren in juni 2021.

Vraag 5:

Ten slotte lezen de leden van de PVV-fractie in het voorstel dat de Europese Commissie maatregelen overweegt om milieu-, sociale en governance (ESG) risico's op te nemen in de prudentiële regelgeving bij de herziening van de regels voor banken (verordening en richtlijn kapitaalvereisten) en verzekeraars (de solvabiliteit II-richtlijn, 2009/138). Is het u bekend of de Europese Commissie voornemens is om bijvoorbeeld extra voorwaarden te gaan stellen aan het verstrekken van leningen en verzekeringen in relatie tot woningen en/of andere gebouwen?

¹¹ Stb. 2015, 425

¹² <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-klimaat-en-energieverkenning2020-3995.pdf>

¹³ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/01/monitor-energiebesparing-gebouwde-omgeving-2019.pdf>

¹⁴ <https://energiecijfers.databank.nl/dashboard/dashboard/energielabels/>

Antwoord vraag 5:

Nee, het is mij niet bekend dat de Europese Commissie voornemens is om extra voorwaarden te gaan stellen aan het verstrekken van leningen en verzekeringen in relatie tot woningen of andere gebouwen. Zoals het kabinet aan de Tweede Kamer heeft laten weten in de Kabinetsreactie op de initiatiefnota «Van oliedom naar gezond verstand: verduurzaming van de financiële sector»¹⁵, lopen momenteel verschillende onderzoeken naar noodzaak en mogelijkheden om klimaatrisico's te incorporeren in het risicoraamwerk van financiële instellingen. Als uit deze onderzoeken blijkt dat het nodig en mogelijk is klimaatrisico's een grotere rol te geven in de risicoraamwerken en toezicht op financiële instellingen om de instellingen weerbaar te houden tegen risico's, kan dit leiden tot andere eisen aan financiële instellingen. Hierbij staat voor het kabinet voorop dat het kapitaaleisen raamwerk risicogebaseerd dient te blijven.

¹⁵ TK 35 446 nr. 3